

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060203

DOM
2022-05-27
Stockholm

Mål nr
M 14597-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-12-17 i mål nr M 3317-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

St1 Sverige AB

Ombud: Advokat I.S.

Motpart

Miljö- och byggnadsnämnden i Säffle kommun

SAKEN

Försiktighetsmått för drivmedelsanläggning på fastigheten A i Säffle kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen punkten 6 i Miljö- och byggnadsnämnden i Säffle kommuns beslut den 13 januari 2020, dnr E 2019-693, DB 2020-10.

Dok.Id 1814368

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

St1 Sverige AB (bolaget) har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva föreläggandet i dess helhet. Bolaget har i andra hand yrkat att punkterna 2, 3, 4, 6 och 8 ska upphävas. Till stöd för sin talan har bolaget anfört i huvudsak detsamma som i underinstanserna.

Miljö- och byggnadsnämnden i Säffle kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. Till stöd för sin inställning har nämnden anfört detsamma som i underinstanserna.

REMISSYTTRANDE I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Naturvårdsverket har i egenskap av remissinstans anfört i huvudsak följande.

Det aktuella föreläggandet är inte i alla delar i linje med de allmänna råden (NFS 2001:3), som fortfarande får anses relevanta i väsentliga delar. Dock får konstateras att rådet främst utgår från en situation där tillsynsmyndigheten har identifierat en bristande regelefterlevnad i en pågående verksamhet. Det överklagade beslutet handlar om myndighetens svar på ett anmälningssärende. I de sammanhangen tillämpas föreläggande om försiktighetsmått i ett något vidare syfte. Ett föreläggande om försiktighetsmått som svar på en anmälan fyller även en funktion av att förtydliga tillämpningen av hänsynsreglerna i det enskilda fallet.

En brist är att ställda krav på försiktighetsmått inte tydligt motiverats. Det allmänna rådet rekommenderar vidare att inte förelägga om försiktighetsmått som det inte finns behov av i det enskilda fallet. Det kan finnas särskild anledning att ställa samma eller andra krav på det tekniska utförandet av anläggningen gentemot den nya verksamhetsutövaren, jämfört med de krav som ställts på den förra ägaren. Det är då särskilt viktigt att tydligt motivera varför det finns skäl att ställa dessa krav i det specifika fallet. Kommunen ska dock självfallet inom ramen för det ordinarie tillsynsarbetet beakta behov av att meddela försiktighetsmått. Ett ägarbyte gör att tidigare meddelade försiktighetsmått för verksamheten inte längre gäller, vilket kan vara anledning till att

initiera tillsyn. Flera försiktighetsmått, särskilt vad gäller drift och skötsel av anläggningen, torde alltså vara relevanta oavsett vem som driver verksamheten.

I föreläggandet har förelagts om sekundärt skydd för cisterner ovan mark även utanför vattenskyddsområde, vilket går längre än Naturvårdsverkets föreskrifter. Ett sådant föreläggande kan i många fall vara motiverat, men eftersom särskild motivering i denna del saknas kan Naturvårdsverket inte bedöma behovet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bolaget har tagit över driften av en obemannad drivmedelsanläggning. I samband med övertagandet har bolaget anmält en ändring av verksamheten. Av anmälan framgår att sortimentet utökas med biobränslet B100 och att en mindre ombyggnation kommer att ske. Nämnden har som svar på anmälan meddelat en rad försiktighetsmått för verksamheten.

Föreläggandet motsvarar enligt nämnden de försiktighetsmått som gällt för den tidigare verksamhetsutövaren, förutom att ett tillägg gjorts i punkten 6. Nämnden har anfört att försiktighetsmått bedömts relevanta även för den fortsatta verksamheten. Bolaget har uppgett att föreläggandet utan närmare motivering från nämndens sida är otydligt i fråga om vad som krävs för att efterleva försiktighetsmått. Detta framför allt med hänsyn till att det rör sig om en befintlig verksamhet och att någon hänsyn inte tagits till de rådande förhållandena i det enskilda fallet. Bolaget menar alltså att det inte framgår om nämnden anser att det behöver vidtas åtgärder eller om de befintliga skyddsåtgärderna är tillräckliga för att uppfylla försiktighetsmått. Därutöver har bolaget gjort gällande att vissa av försiktighetsmått (punkterna 2, 3, 4, 6 och 8) inte är miljömässigt motiverade eftersom de åtgärder bolaget redan vidtar är tillräckliga.

När ett anmälningsärende är tillräckligt utrett och om det behövs, ska den myndighet som handlägger ärendet i ett föreläggande till verksamhetsutövaren besluta om försiktighetsmått eller förbud enligt miljöbalken, se 27 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Ett beslut om föreläggande av försiktighetsmått har inte samma rättskraft som en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut, jfr 24 kap.

1 § miljöbalken. Vid byte av verksamhetsutövare gäller inte de förelägganden om försiktighetsmått som riktats mot den tidigare verksamhetsutövaren.

Det finns alltså inga hinder mot att tillsynsmyndigheten beslutar om samma eller ändrade försiktighetsmått mot en ny verksamhetsutövare. Eftersom försiktighetsmått syftar till att verksamheten fortlöpande ska bedrivas på ett miljömässigt godtagbart sätt tappar de inte aktualitet enbart för att det sker ett byte av verksamhetsutövare. Om det i och med ägarbytet inte sker några större förändringar i verksamheten borde i stället många av de försiktighetsmått som gällt för den tidigare verksamhetsutövaren vara fortsatt relevanta.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning av det överklagade föreläggandet.

Punkten 6

I punkten 6 stadgas att ”*samtliga cisterner ovan mark ska vara utrustade med invallning och påkörningsskydd. Invallningen ska minst rymma den största behållarens volym plus 10 % av övriga behållares volym*”.

Bolaget har uppgett att den befintliga cisternen ovan mark har ett sekundärt skydd med övervakningssystem, i form av inner- och yttercistern. Bolaget har gjort gällande att punkten inte är miljömässigt motiverad samt att den är otydlig, eftersom nämnden inte tagit hänsyn till det sekundära skydd som redan finns och motiverat varför ytterligare skydd krävs.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att punkten kan kräva att bolaget vidtar omedelbara åtgärder för att anpassa befintlig cistern. Nämnden har inte motiverat kravet på annat sätt än att det bedömts rimligt. Som Naturvårdsverket uppgett är krav på sekundärt skydd, som exempelvis invallning, i många fall motiverat. Utan närmare uppgifter om riskbedömning kopplat till cisternen och utan motivering från nämnden kan emellertid domstolen inte bedöma om kravet på invallning är motiverat i detta fall. Det uppstår även en otydlighet i vad nämnden ställer krav på med hänsyn till att den inte bemött uppgiften om att cisternen i dag är försedd med ett sekundärt skydd med

viss utformning. Bolaget kan därmed inte med tillräcklig tydlighet veta om dagens sekundära skydd uppfyller kravet på invallning eller om ytterligare åtgärder behöver vidtas. Vid dessa förhållanden ska punkten 6 i föreläggandet upphävas.

Övriga punkter

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att övriga punkter i föreläggandet är tillräckligt tydliga samt att de är miljömässigt motiverade. Vad gäller punkterna 2 och 10 kan följande särskilt anmärkas.

I punkten 2 anges bl.a. att *”spillplattor ska vara tillräckligt tilltagna för att förhindra att spill och läckage av drivmedel kommer utanför spillzonen.”* Försiktighetsmålet är tillräckligt tydligt formulerat och behovet av det kvarstår, dels med hänsyn till att stationen ska byggas om och att nya spillplattor kan bli aktuella och dels för att spillplattornas funktion är viktig för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett ur miljösynpunkt godtagbart sätt. Det är därmed rimligt att det föreskrivs ett dylikt funktionskrav.

I punkten 10 anges bl.a. att *”vid avslutad verksamhet ska området återställas i ursprungligt skick”*. Vad som avses med *ursprungligt skick* är otydligt, och det framgår inte av föreläggandet i övrigt. Försiktighetsmålet kräver dock inga omedelbara åtgärder av bolaget. När verksamheten upphör ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten, som då har möjlighet att meddela närmare krav på efterbehandling. Mot denna bakgrund kan punkten godtas.

Sammanfattning

Det finns endast skäl att upphäva punkten 6 i föreläggandet. Mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet med detta.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg och Ingrid Åhman, tekniska rådet Kerstin Gustafsson samt tf. hovrättsassessorn Frida Camber, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Andrea Wohlström.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-12-17
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 3317-20

PARTER

Klagande
ST1 Sverige AB

Ombud: Advokat I.S.

Motpart
Miljö- och byggnadsnämnden i Säffle kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länstyrelsen i Värmlands län beslut 2020-07-07 i ärende nr 505-1462-2020, se bilaga 1

SAKEN

Angående försiktighetsmått för drivmedelsanläggning på fastigheten B i Säffle kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Säffle kommun (nedan nämnden) har med anledning av St1 Sverige AB:s (bolagets) anmälan om ändring av verksamhet enligt miljöprövningsförordningen i beslut den 13 januari 2020 förelagt bolaget om ett antal försiktighetsmått.

Bolaget har överklagat det av nämnden beslutade föreläggandet till Länsstyrelsen Värmland, som i beslut den 7 juli 2020 avslagit överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat i första hand att mark- och miljödomstolen i sin helhet upphäver länsstyrelsens och nämndens beslut och i andra hand att punkterna 2, 3 ,4 ,6 och 8 i föreläggandet upphävs. Bolaget har anfört bl.a. följande. Föreläggandet är utformat för en verksamhet som inte har påbörjats och är inte anpassat efter förutsättningarna för den befintliga anläggningen. Föreläggandet är därför oprecist. Mot bakgrund av att det dessutom saknats miljömässigt behov av att vidta åtgärderna är föreläggandet orimligt betungande och mer ingripande än vad som behövs i det enskilda fallet och ska därför upphävas.

Drivmedelsanläggningen på fastigheten A är en obemannad anläggning med fyra drivmedelspumpar. Spillzonerna vid tankplatserna inom anläggningen är av betong och avvattnas via brunnar till en oljeavskiljare vars utgående vatten avleds till ett närliggande dikessystem.

Bolaget har tagit över drivmedelsanläggningen från SÅIFA i Värmland AB. En miljöteknisk undersökning har utförts medan SÅIFA ännu varit ägare.

Undersökningen har skickats till fastighetsägaren som i sin tur skulle ge in den till nämnden. I samband med övertagandet har bl.a. sortimentet utökats med biobränslet B100. En ändringsanmälan har därför gjorts till nämnden den 26 november 2019. Miljö- och byggförvaltningen har därefter i delegationsbeslut den 13 januari 2020 förelagt bolaget om ett antal försiktighetsmått som ska gälla för verksamheten.

Bolaget har överklagat nämndens beslut till länsstyrelsen som den 7 juli 2020 har avslagit överklagandet.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken ska följas. En grundläggande förutsättning att föreläggandet behövs. Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd om tillsyn, NFS 2001:3, anges att myndighetens ingripande bör begränsa sig till sådana moment eller delar av verksamheten som fordrar ett ingripande. Om ett föreläggande eller förbud inte behövs bör myndigheten avstå från att ingripa på det sättet, exempelvis att utan att brister har konstaterats förelägga en verksamhetsutövare att fortlöpande bedriva egenkontroll på ett visst sätt.

En tillsynsmyndighets föreläggande eller förbud är vidare avsett att vara handlingsdirigerande, d.v.s. föreläggandet ska förmå den enskilde att vidta eller avstå från vissa åtgärder för att följa miljöbalkens bestämmelser. Därför krävs enligt praxis (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 4 september 2019 i mål nr M 12321-18 och HFD 2017 ref. 21) att det av föreläggandet eller förbudet med erforderlig tydlighet ska kunna utläsas vilka åtgärder som den enskilde ska vidta. För en pågående verksamhet måste det av föreläggandet framgå med tillräcklig precision vad som fordras av den enskilde, så att de konkreta konsekvenserna av myndighetens rav kan bedömas och rättsliga invändningar mot dessa krav kan framföras.

Det aktuella föreläggandet beskriver vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som verksamheten ska iaktta vid bedrivandet av sin verksamhet. Av det aktuella föreläggandet framgår däremot inte om bolagets försiktighetsmått och skyddsåtgärder anses tillräckliga eller om tillsynsmyndigheten är av uppfattningen att bolaget behöver vidta några ytterligare åtgärder, t.ex. vad gäller de täta spillzonerna, den befintliga oljeavskiljaren av klass 1, var absorberingsmedel ska finnas tillgängligt, eller vad som avses med ursprungligt skick enligt punkten 10.

Det ska i ett föreläggande inte råda något tvivel om vilka åtgärder som ska underlåtas eller vidtas i det enskilda fallet. Mot den bakgrunden menar bolaget att det är olämpligt att, som länsstyrelsen förespråkar, lösa de otydligheter som finns i föreläggandet i dialog med tillsynsmyndigheten. Det går inte i förväg att veta om otydligheterna kan lösas på ett enkelt sätt, som länsstyrelsen anger. Bolaget kan med en sådan lösning inte i nuläget fullt ut bedöma de konkreta konsekvenserna av föreläggandet och kan därmed gå miste om möjligheten att i samband med att föreläggandet utfärdas framföra invändningar mot de förelagda åtgärderna.

I aktuellt fall tog bolaget relativt nyligen över driften av drivmedelsstationen på fastigheten. Driften av anläggningen är en pågående verksamhet sedan många år med väl anpassade försiktighetsmått och skyddsåtgärder enligt miljöbalkens hänsynsregler. Föreläggandet är mot den bakgrunden inte heller anpassat efter pågående verksamhet och det finns inte något miljömässigt behov av föreläggandet i flera delar enligt följande.

Miljö- och byggförvaltningen har i punkten 2 i föreläggandet angett att spillplattorna ska vara tillräckligt tilltagna för att förhindra att spill och läckage av drivmedel kommer utanför spillzonen. På den aktuella anläggningen är spillzonerna vid tankplatserna inom anläggningen av betong. Övriga delar av drivmedelsstationen är belagda med asfalt som är i gott skick. Markbeläggningen uppfyller därmed de miljömässiga täthetskrav som kan ställas på en befintlig drivmedelsstation och några ytterligare krav bör inte ställas.

Miljö- och byggförvaltningen har i punkterna 3 och 4 i föreläggandet ställt krav på försiktighetsåtgärder på oljeavskiljaren på fastigheten. Den oljeavskiljare som finns på fastigheten är en klass 1-oljeavskiljare, utrustad med oljenivåalarm och dämningsskär, som dimensionerats efter de förhållanden som råder på platsen och i enlighet med SS-EN 858-1 och SS-EN 858-2. Oljeavskiljaren är kopplad till samtliga fyra brunnar vid drivmedelspumparna. Enheten är också försedd med ett utloppsrör som mynnar ovanför diket på utloppssidan, vilket möjliggör ett prov på gravimetriskt renat vatten kan provtas efter avskiljaren.

Skyddsåtgärderna vid en drivmedelsstation utformas och dimensioneras för att tillgodose behoven vid ett värsta scenario och bygger på en riskbedömning. Det spill som hamnar i en oljeavskiljare måste klara dels större läckage, som är ovanliga, men som ändå måste tas hänsyn till, dels mindre utsläpp som bl.a. kan ske vid tankning.

Det finns dessutom ett väl fungerande kontrollprogram för bolagets verksamhet som bland annat innebär att oljeavskiljaren kontrolleras kvartalsvis och töms periodiskt, en gång per år. Vid varje drift- och servicebesök på stationen utförs dessutom egenkontroll enligt bolagets rutiner. Av miljömässiga skäl används inte rent dricksvatten, om det är av miljö- och byggförvaltningen menar med rent vatten i punkten 4, för att fylla upp oljeavskiljaren efter tömning och slamsugning. Efter det att vätska och slam har separerats i spolbilen, återfylls i stället oljeavskiljaren med så kallat grävatten direkt från spolbilen för att säkerställa funktionen av oljeavskiljaren efter tömning.

Det kontrollprogram som verksamheten redan har för återkommande kontroll och tömning av oljeavskiljaren samt de befintliga larm som finns på oljeavskiljaren bör vara tillräckliga skyddsåtgärder för att säkerställa oljeavskiljarens funktion att erhålla ett rent dagvatten från anläggningen och några ytterligare krav bör inte ställas.

I Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:5) om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor regleras hantering av brandfarliga vätskor eller spillolja i cisterner ovan och i mark, rörledningar och slangledningar som är anslutna till sådana cisterner samt cisterner inom vattenskyddsområden. Föreskrifterna gäller för samtliga cisterner. Det är därför inte korrekt, som länsstyrelsen låter förstå, att Naturvårdsverkets föreskrifter inte är tillämpliga i aktuellt fall. Däremot gäller föreskrifterna enligt 1 kap. 1 § inte hantering som är tillståndspliktig enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) eller som prövas inom ramen för en annan tillståndspliktig verksamhet enligt

miljöbalken, vilket inte är fallet för bolaget drivmedelsanläggning. I 4 kap. 1 § NFS 2017:5 som anger specifika krav inom vattenskyddsområden, anges att cisterner i och ovan mark ska ha ett sekundärt skydd inom vattenskyddsområde. Cisterner ovan mark ska enligt föreskrifterna ha sekundärt skydd i form av invallning.

Drivmedelsanläggningen på fastigheten A ligger utanför ett vattenskyddsområde. För cisterner utanför ett vattenskyddsområde finns inget krav på sekundärt skydd enligt NFS 2017:5. Vilken miljömässig anledning som motiverar ett strängare krav än tillämpliga föreskrifter saknas i det överklagade beslutet. Den befintliga cisternen ovan jord är dessutom försedd med ett sekundärt skydd med övervakningssystem, i form av en inner- eller yttercistern. Enligt Naturvårdsverkets förslag till nya föreskrifter om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid hantering av oljor och brandfarliga vätskor är det skyddet fullt tillräckligt även inom ett vattenskyddsområde. Att i punkten 6 i föreläggandet i ett sådant fall dessutom ställa krav på invallning med de krav som anges i 4 kap. 3 § NFS 2017:5 för cisterner inom vattenskyddsområden, är orimligt betungande och mer ingripande än vad som behövs i det enskilda fallet. Punkten 6 i föreläggandet visar i stället tydligt att föreläggandet inte är anpassat efter bolagets befintliga verksamhet och därför bör upphävas.

Miljö- och byggförvaltningen har i punkten 8 förelagt bolaget att absorptionsmedel ska finnas lätt tillgängligt i anslutning till anläggningen, men av föreläggandet framgår inte på vilket sätt absorptionsmedlet ska vara tillgängligt.

Absorptionsmedel finns tillgängligt för bolagets föreståndare och förvaras inlåst antingen i ett närliggande servicehus eller i serviceteknikerns servicebil. Däremot finns inte absorptionsmedel lätt tillgängligt för kunder eftersom erfarenhet finns av ett öppet förvarat absorptionsmedel på distributionsplanen kan kastas ut på stationsområdet utan att det behövs. I stället uppmanas kunderna vid ett eventuellt drivmedelsspill att kontakta skötselpersonalen för anläggningen, vilket finns anslaget på informationsskyltar vid anläggningarna. På så sätt får bolaget direkt efter ett drivmedelsspill reda på om ett spill uppkommit direkt samt säkerställer att absorptionsmedlet kan omhändertas på rätt sätt vid användning, d.v.s. det ska

hanteras som farligt avfall, och att erforderlig anmälan utförs till de lokala myndigheterna och rapporteras internt inom bolaget.

Bolaget är av uppfattningen att de av bolaget vidtagna åtgärderna beträffande absorptionsmedel är tillräckliga. Förutom att föreläggandet i denna del är otydligt formulerat så uppfyller de i dag vidtagna åtgärderna de miljömässiga kraven och föreläggandet i den delen är inte nödvändigt.

Miljö- och byggförvaltningens föreläggande är behäftat med stora brister.

Föreläggandet är generellt formulerat och det framgår i flera fall inte av föreläggandet om några brister behöver vidtas för att föreläggandet ska uppfyllas.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens avgörande MÖD 2013:30 går det inte att med stöd av 26 kap. 9 § miljöbalken rikta generella krav på försiktighetsmått mot en verksamhet utan att den enskilda verksamheten har bedömts. Kraven på tydlighet uppfylls därför inte.

Särskilt tydligt att föreläggandet inte är anpassat till bolagets pågående verksamhet på fastigheten blir det i anslutning till punkten 8 i föreläggandet. I punkten 8 ställs krav på invallning av den befintliga cisternen utan att hänsyn har tagits till den aktuella cisternen redan har ett sekundärt skydd, vilket i sig är en skyddsåtgärd som inte krävs utanför vattenskyddsområden. Föreläggandet ska därför i första hand i sin helhet upphävas. I vart fall ska punkterna 2,3,4,6 och 8 i föreläggandet upphävas.

Till stöd för överklagandet har redovisats bilaga.

Nämnden har bestritt bifall till överklagandet och har som grund för sin inställning hänvisat till sitt yttrande över bolagets överklagande av nämndens beslut hos länsstyrelsen.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har gått igenom överklagandet och handlingarna i akten. Domstolen har kommit fram till att det inte finns skäl att göra en annan bedömning än den länsstyrelsen har gjort. Överklagandet ska alltså avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 7 januari 2021

Titti Heina

Malin Årebäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Titti Heina, ordförande, och tekniska rådet Malin Årebäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Aldegren.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.